

Huddinge sjukhus som ordförande framställdes i Medicinska forskningsrådets regi ett state of the art-dokument.

Basalbiomedicinsk tyngdpunkt

Dokumentet är uppdelat i sex avsnitt om bakgrund och epidemiologi, etiologi och patogenes, klassifikation, terapi och omhändertagande, kostnader respektive framtida forskningsbehov. Flera av avsnitten avslutas med synpunkter på »Områden med bristande kunskap». Dokumentet har en utpräglad basalbiomedicinsk tyngdpunkt.

Alltför kort om epidemiologi

Avsnittet med epidemiologiska aspekter är kort och borde möjligen ha utvecklats utförligare. Till exempel nämns inte betydelsen av longitudinella studier – särskilt prospektiva – och deras betydelse för diagnostik och riskbedömning. Ur svensk synvinkel kan man konstatera att Skoogs och medarbetares internationellt uppmärksammade fynd rörande vaskulär demens, Alzheimers sjukdom och normalt åldrande inom ramen för de gerontologiska och geriatrika populationsstudierna i Göteborg (H 70) inte nämns i detta avsnitt, även om en referens finns inom läkemedelsavsnittet.

I avsnittet om framtida forskningsbehov berörs epidemiologiska studier endast med ett namngivet exempel, nämligen att genetiska markörer bör undersökas.

Utmärkt om etiologi och patogenes

Beskrivningen av etiologi och patogenes är utmärkt och torde spegla forskningsfronten. I avsnittet om klassificering återfinns en bra jämförelse mellan olika klassificeringssystem även om inte alla berörs. Svenskt konsensus, som i vissa avseenden skiljer sig från andra klassifikationssystem, lyfts fram och bedöms vara det system som bäst uppfyller kraven på nyvunna forskningsresultat, eftersom man tar hänsyn både till symtombeskrivning, användning av hjälpundersökningar, patofysiologisk förankring och ett flexibelt system.

Svenskt konsensus är ett intressant tillägg till klassifikationsdiskussionen, vilket naturligtvis inte utesluter en nyansering av dess betydelse. En sådan nyansering görs dock i dokumentet, där man bland annat påpekar att definitionerna

av sekundär demenssjukdom och demens av blandad typ kan behöva omprövas.

Bra förslag till demensutredning

Det kapitel som sannolikt kommer att väcka mest intresse bland sådana praktiskt verkssamma läkare inom geriatrik, psykiatri och allmänmedicin som ser psykogeriatriska patienter är avsnittet om undersökningsmetodologi och förslag till demensutredning. Detta kapitel är mycket välskrivet och mycket upplysande. I förslaget till demensutredning lägger man sig på två nivåer, primärvårdsnivå respektive specialistnivå. Detta förslag till demensutredning är utmärkt och kommer säkerligen att underlätta verksamheten betydligt för nämnda läkare.

Det är glädjande att se att man ägnar ett ordentligt utrymme åt omhändertagande, anhöriginsatser, farmakologisk och icke-farmakologisk behandling samt etiska aspekter. Tyngdpunkten i den etiska diagnostikdiskussionen är överväganden rörande utredning av olika patientgrupper och vilka nackdelar utredningen kan ha. Man kanske kunde önska en diskussion också om de etiska konsekvenserna av att inte utreda patienter med misstänkt demens.

Pedagogiskt upplagt

Tekniken med uppdelning av dokumentet i »frågor» är didaktiskt tilltalande, och boken är relativt lättöverskådlig med god layout. För att vara en publikation från Medicinska forskningsrådet förekommer dock överraskande många tryckfel i text och referenslistor.

Man har vinnlagt sig om att förklara vissa begrepp på ett tilltalande sätt, även om man här kan spåra en viss inkonsekvens. Man förklarar t ex begrepp som kognition, konation, perfusion, prevalens och spatial, men inte till exempel procedurminne – på sidan 8 dessutom benämnt proceduralt minne.

Tack för initiativet!

Sammanfattningsvis således en välkommen, kunskapsrik, uppdaterad och matnyttig bok, där dock betydelsen av de stora prospektiva populationsundersökningarna för studiet

av diagnostik och riskfaktorer får en något undanskymd plats.

Dokumentet torde vara till mycket stor hjälp för läkare inom geriatrik, psykiatri och allmänmedicin som diagnostiserar och behandlar patienter med demens.

Det är bara att tacka för initiativet och hoppas på en ny state of the art-publikation om något eller ett par år, eftersom forskningsfronten avancerar raskt. •

Lättläst om anorektala sjukdomar

Johan Brun, Stig Fasth, Hans Graffner, Rune Sjö Dahl, Karin Bengtsson. **Anorektala sjukdomar. Del 1 och 2.** 353 sidor. Lund: Tika Läkemedel AB, Svenska förening för gastroenterologi och Gastrointestinal endoskopi. Pris ca 400 kr tillsammans. ISBN 91-96056-24-7.

Recensent: docent Lennart Ling, kirurgiska kliniken, Helsingborgs lasarett.

I sin gastroenterologiska serie »Klinik och terapi» har Tika Läkemedel AB kommit fram till de anorektala sjukdomarna, som behandlas i två delar. Ett tjugotal svenska specialister har medverkat vid utformningen av de båda delarna.

Intressant område

Den tidigare förlägenheten och diskretionen kring de anorektala sjukdomarna har idag ersatts med frimodighet och öppenhet, och de betraktas som vilka sjukdomar som helst. Detta tillsammans med basal forskning, ökade diagnostiska möjligheter och hyggliga behandlingsalternativ har lyft fram de anorektala sjukdomarna till ett mycket intressant område.

I inledningen diskuteras anorektala symtom, klinisk undersökningsmetodik med praktisk anatomi och fysiologi. Sedan följer de olika sjukdomsenheterna som hemorrojder, anala abscesser och fistlar, prurititus anus osv. För den hårt prövade klinikern finns även kapitel om anorektala symtom och funktionsrubbnings vid

colon irritabile och idiopatiska anorektala smärttillstånd.

Vissa upprepningar

Med olika kapitelförfattare finns risk för upprepningar, här exemplifierat genom att man använt samma figur två gånger (sid 47 del 1 och sid 22 del 2), men i övrigt har man hyggligt lyckats undgå upprepningar.

Högklassiga illustrationer

Texten är genomgående mycket lättläst och överskådligt uppställd med klara underrubriker. Illustrationerna är av mycket hög klass. De flesta är halvschematiska teckningar som på ett utmärkt sätt underlättar förståelsen av texten. Några fotografiska bilder vid rektal ultraljudsundersökning är att betrakta som mästerverk. Rikliga anvisningar för lämplig vidareläsning finns.

Unik bok för allmänläkare

Sammanfattningsvis belyses i dessa två delar de anorektala sjukdomarna på ett övertygande sätt. Någon motsvarande bok av liknande typ finns inte på svenska. Däremot finns enstaka liknande kapitel publicerade av samma författare anorstädes i olika broschyrer och skrifter.

De aktuella böckerna vänder sig i första hand till allmänläkarna och är väl lämpade för detta. Övriga intresserade läkare och annan personal kan ha stor glädje av böckerna, men knappast specialisterna, vilket väl inte heller var avsikten. •

Vad kostar boken?

Det händer att den uppgift om bokpriset som Läkartidningen uppger i recensioner inte stämmer med det pris bokhandeln begär.

Vi har successivt övergått till att ange priset i utgivarlandets valuta, eftersom många faktorer gör att ett omräknat pris lätt blir missvisande. Valutakursen kan variera, bokhandelns omkostnader likaså.

Vi vill ge våra läsare rådet att kontrollera priset med bokhandeln innan boken beställs. Det händer att kostnaden för en bok blir upp till dubbelt så stor som en direkt omräkning efter valutakursen antyder.